

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

La centenarul Marelui Andreiu.

Copilăria lui Șaguna.

Regeneratorul bisericii noastre gr.-ort. rom. din Transilvania și Ungaria, Marele Arieiepiscop și Mitropolit *Andreiu baron de Șaguna*, s'a născut în orașul Mișcolți în 20 decemvrie 1808 (1 ianuarie n. 1809). Tatăl seu a fost *Naum Șaguna* comerciant, și mamă-sa *Anastasia*, născută *Muciu*, ambii Români macedoneni, de origine din Grabova. În botez noul-născutul a primit numele *Anastasiu*, după numele mamei sale. Era al treilea copil la casă, pentru că avea un frate mai mărișor, pe *Avreta*, (Francisc) și o soră mai mare, pe *Ecaterina*.

Afacerile neguțătorești nu mergeau tocmai bine la casa lui Naum Șaguna, și în speranță, că-și va îmbunătăți soarta, omul a trecut la legea catolică, dela cea veche ortodoxă în care s'a născut și a crescut. După țegile țări, trebuiau să fie considerați de trecuți la catolicism și copiii sei. Și cu toate luptele energice, purtate din partea mamei lor, *Anastasia*, pentru a-i rămânea copiii în legea strămoșască, primejdia nu a putut fi delăturată, pentru că prin ordin preainalt copiii au fost declarați ca aparținători bisericii catolice, în urma trecerii tatălui lor la catolicism, și în legea aceasta au fost ei crescuți în școale.

Ecaterina Șaguna a murit de timpuriu, ca fată tinăra împreună cu *Maria*, o altă fiică a lui Naum Șaguna, născută probabil după nașterea lui *Anastasiu*, fără a fi putut ajunge vremea de a trece dela catolicism îndărăt la legea gr.-ort. Dar băiatul cel mai mare al lui Naum, cu numele *Avreta* împlinind în 12 ianuarie 1822 anul al 19-lea al etății, și-a anunțat într-o rugăre adresată palatinului țării firma hotărâre de a trece la legea gr.-ort. urmând glasul cuvingerii sale, după ce pentru religia romano-catolică nu simte nici o înclinare. Cererea de a trece la legea strămoșască i-a fost încuviințată.

Același lucru l-a făcut și băiatul mai mic al lui Naum Șaguna, *Anastasiu*, care și-a făcut studiile în Mișcolți și Pesta, unde a terminat gimnasiul cu eminentă, la etate de 18 ani și apoi a urmat cursul de filozofie și drept, tot în Pesta, timp de trei ani. Și acesta la etatea de 19 ani s'a lăpădat de legea romano-catolică și și-a anunțat trecerea la legea strămoșască. Aceasta s-a întâmplat în 29 ianuarie 1826.

La anul 1829 *Anastasiu Șaguna* termină studiile universitare și merge la Vârșeț, ca să învețe teologia. Terminând cursurile teologice, este chemat la Carloveșt din partea Mitropolitului sârbesc de pe atunci *Ștefan Stratimirovici* și e numit profesor de teologie

la institutul teologic de acolo, având totodată să fie și secretarul mitropolitului.

La 1 noemvrie 1833 tinărul profesor de teologie se călugărește, luându-și numele *Andreii*. Înaintarea pe treapta ierarhică i-a mers apoi foarte repede, căci la 1838 a ajuns protosincol, la 1842 arhimandrit titular la mănăstirea Hopova, iar la 1845 arhimandrit chivernisitor al mănăstirii Covil, din dieceza Neoplante. O dovadă eclatantă, că toți mitropoliții sârbești, cari s'au perândat în scaunul arhieresc din Carloveșt în acest interval de timp, anume, *Stratimirovici*, *Stancovici* și *Raiacici*, au văzut și recunoscut în *Andreiu Șaguna* pe omul superior, sânguincios și vrednic de înaintare.

Tatăl lui *Andreiu Șaguna*, Naum, a murit pe când el era încă băiat mic, dar mama lui, *Anastasia*, a avut bucuria de a-l vedea călugărit și dedicat cu totul bisericii, la care evlavioasa femeie a ținut atât de mult. Ea a decedat la începutul anului 1836, fiind înmormântată la 17 ianuarie, în cimiterul din Pesta.

Fratele lui *Andreiu*, *Avreta Șaguna*, s'a făcut comerciant în Pesta, dar la anul 1849 a murit și el.

Ajutorul trebuincios, ca să-și poată face studiile, *Andreii Șaguna* l-a avut dela unchiul său, *Atanasii Grabovski*, comerciant de frunte în Pesta și mare mecenat al Românilor cu carte, pe lângă care se adăpostise în timpul din urmă și mamă-sa *Anastasia*.

În anul 1845, toamna moare episcopul *Vasile Moga* al Ardealului și prevedința divină așa întocmește trebile, ca Arhimandritul *Andreii Șaguna*, care fusese scurtă vreme și în Vârșeț profesor de teologie, la secția românească, să fie trimis la Sibiiu ca vicar general al bisericii gr.-ort. române ardeleni. S'a întâmplat aceasta în 27 iunie 1846, căci acest dat îl poartă rezoluțiunea preainaltă prin care *Andreiu Șaguna* a fost numit vicar general pentru eparhia văduvită a Ardealului.

Șaguna ca vicar.

La Sibiiu a sosit Arhimandritul *Andreii Șaguna* în 21 august (2 septemvrie) 1846 și a luat conducera diezezei. A fost primit cu răceală și cu neîncredere. Lucru ușor de explicat. Patriotismul local va fi fost buriană cunoscută și pe vremea aceea, și lumea mai bucuroasă ar fi văzut în scaunul de vicar pe unul din Ardeal, fie ori și cine, decât pe unul străin, despre care se mai vorbea, că nici nu ie Român, ci Sârb. Dar erau și de aceia, cari vedeau în trimiterea lui Șaguna la Sibiiu, prin rezoluțiune preainaltă un amestec neiertat în afacerile interne ale bisericii gr.-ort.

române din Ardeal, un fel de scurtare de drepturi.

Șaguna vedea și simția răceala și neîncrederea celor din jurul său, cu cari împreună avea să muncească spre binele de obște, dar simția în sine și *puterea* de el. S'a pus deci pe muncă, știind bine că numai munca impune. Și atât era de muncit la Sibiu, unde Șaguna nu a aflat aproape nimica! În centru era un curs de teologie de șase luni și un curs de pedagogie iarăși numai de șase luni. De aci eșiau luminătorii și conducătorii poporului dela sate. Șaguna i imediat în toamna anului 1846 ridică cursul clerical la *un an întreg*, și ia măsuri, ca de aci înainte, cine vrea să îmbrățișeze preoția, să învețe toate școlile până la filozofie.

Dă apoi preoției din dieceză circulare dese, pline de sfaturi și îndrumări, cu privire la educarea religioasă morală a populațiune, prin biserică, și a tinerimei prin școală, și cu privire la purtarea preoților, în și afară de biserică, pentruca și credincioșilor preoții să fie exemplu de oameni corecți și cinstiți.

La două luni după așezarea sa în Sibiu Andreiu Șaguna poruncește prin un circular protopopilor să pună toată ostăneala și silința, ca preoții să împlinescă următoarele folositoare rândueli.

1. Fiecare preot să umble în revereandă, cu brâu vânăt închis și pălărie rotundă, nu numai când are de a săvârși vre-o slujbă, ci și când va veni la cetate, sau va merge la mai marii săi, sau la vre-o tistie mai înaltă.

2. Nici unul să nu îndrăznească a-și rade barba, dar părul să și-l peptene înapoi.

3. Dela cercetarea jocurilor, crâșmelor și de a bea vin și vinars în uliță sau în târguri și dela orice vorbe statului preoțesc vătămătoare, să se contenească.

4. Negustorie a face, sau a umbla în persoană după alte câștiguri, să înceteze de tot. Mai încolo :

5. Pentruca fiecare preot după cuviință să-și poată împlini datorințele sale, tot insul să se îndeletnicească în cetirea sfintei scripturi și a sfinților părinți, să cetească și să învețe catichisul de rost, și câștigându-și folositoare cunoștințe, să fie în stare a cuvântă din timp în timp către popor cu sporiu și cu folos și a-i putea arăta calea către fapte bune, spre care sfârșit se cuvine să aibă o vieță neprihănită, purtare bună întru toate și în tot locul ca cu o trimbiță binerăsunătoare să deștepte pe toți spre cucernicia cea adevărat creștină și spre frica lui Dumnezeu.

La 1 Decembrie 1846 Șaguna adresează circular nou preoției din dieceza gr. ort. a Ardealului, în care pune în vedere și *pedepse* pe seama celor ce nu împlinesc poruncile sale și nu îndreaptă relele de cari sunt stăpâniți. „De cercetarea cărcimelor ferți-vă, — se spune în circularul acesta. — Răul acesta câte alte răutăți pricinuește, fieștecare din voi poate pricepe. Dreptaceea numai pravila 54 a sfinților Apostoli vă aduc aminte, unde cetim, că preotul, care fără lipsă mare se va afla mâncând ori bând în cărcimă, să fie *oprit*. Întru urmarea acestora, cu cea mai mare întristare a inimei și cu nespusă mirare încredințându-mă, că mulți dintre preoți au obiceiul și datina, după săvârșirea slujbelor dumnezezeștilor zile de dumineci și sărbători, din sfânta biserică a nu merge acasă, ci drept a se abate la cărcimă și a vorbi cele ce nu se cuvine unui preot, aspru și sub pedeapsa opriri de slujbă preoțească, după pravila 54 a soborului al șaselea a toată lumea și pravila 24 a soborului dela Laodikia, tuturor aceluia, cari până la această slăbiciune și nebăgare de seamă a treptei sale s'au rătăcit, poruncesc, ca să se lase de această ticăloasă și ruși-

nătoare a lor datină. Iar ca să încredințez pe fieștecare, că asprimea mea în lucrare o voi aduce, în privința aceluia, cari în treaba aceasta vor greși, unii ca aceia îi *voiu pedepsi și publică preoțimii întregi din eparhie*“.

În acest circular vicarul Șaguna îndrumă preoții să se poarte cu blândeță și cu cuget curat față de popor, cu cuviință față de stăpânire, iar față de cei săraci cu milă, făcându-le slujbele *gratuit*. Averele bisericăscă să o chivernisească bine, și fără știrea titurilor și curatorilor să nu facă nici o cheltuială.

Pentru a se convinge despre felul cum împlinește preoțimea dela sate poruncile primite dela mai marele ei, și pentru a cunoaște mai deaproape starea satelor și a populațiunii românești din dieceza condusă de el, Andreiu Șaguna face în anul 1847 vizitațiuni canonice prin diecesă, cu permisiune primită dela guvernul Ardealului. Cu prilejul acestor vizitațiuni Șaguna a controlat în mod amănunțit bisericile, școlile, a luat informațiuni despre purtarea preoților, a lăudat pe cei harnici și a dojenit pe cei neglijenți.

Ca vicar a făcut apoi Arhimandritul Andreiu Șaguna un serviciu foarte mare populațiunii române din Munții-Apuseni, care la îndemnul unei ungueroaie, cu numele Catarina Varga, care se lăudă, că are legături cu cercurile cele mai înalte, au purtat ani de-a rândul proces urbarial contra erariului, și tot la îndemnul acestei femei erau pe calea să-l reînnoiască, fără a avea prospecte de isbândă. Guvernul a rugat pe Șaguna să intervină, pentruca să se liniștească spiritele agitate și oamenii să fie cruțați de cheltuieli zădarnice. Șaguna a împlinit rugarea guvernului. În toamna anului 1846 a ieșit la fața locului în părțile Abrudului, însoțit de protoprezbiterul Iosif Ighian al Zlatnei, și i-a succes să liniștească populațiunea agitată. Pe la începutul anului următor 1847 s'au arătat însă semne noi de nemulțămire și turburare și Șaguna a trebuit să meargă tocmai în sărbătorile Bobotezii de nou la Bucium-Isbita, unde i-se comunicase, că e mai mare primejdia și influența Catarinei Varga. Șaguna a mers la fața locului însoțit de vicecomitele comitatului Alba-inferioară și de pretorul din Zlatna, cari apoi după Șaguna ținu-se vorbire poporului în biserică, la eșirea din biserică au prins de braț pe Catarina Varga, au așezat-o în sania lui Șaguna și au dus-o la Aiud în temniță, iar populațiunea a scăpat de sfaturile pline de primejdii ale acestei aventuriere.

Guvernatorul Ardealului, contele Teleky József, a mulțămît arhimandritului Șaguna pentru bunele servicii făcute statului și poporului ușor de amăgit, pentru intervenția, care ușor putea să devină fatală pentru Șaguna, iar cei ce nu-l vedeau cu ochi buni pe Șaguna au făurit armă din această întâmplare în contra lui, susținând, că Șaguna a făcut servicii guvernului, numai pentru a-și pregăti calea spre episcopie.

Șaguna episcop.

Vicarul Șaguna și-a ținut de datorință, după ce a sosit la Sibiu și a primit conducerea diecesei văduvie, să adreseze rugare guvernului, în conștelegere cu consistorul, ca scaunul episcopesc să nu fie lăsat multă vreme în văduvie, ci să fie îndeplinit prin alegere, după modalitatea care a fost observată și cu ocaziunea alegerii episcopului *Vasilie Moga*, întâmplată la anul 1810. S'a provocat Șaguna la canoane, cari prescriu, ca nici o eparhie să nu rămână în văduvie mai mult de trei luni. Prin rezoluțiune prealtnă, datată din 24 iulie 1847, alegerea de episcop se încuviințează și se dă drept de alegere protopopilor din diecesă, însă

fără restricțiunea observată la alegerea lui *Vasilie Moga*, ca episcopul să fie ales numai dintre Ardeleni, ci de ori și unde. Sigur, că dispoziția aceasta a fost luată în favorul lui Șaguna, care pe lângă restricțiunea de mai nainte nu putea să ajungă episcop al Ardealului.

După primirea rezoluțiunii preinalte, consistorul diecesan a pus ziua de alegere pe 1 decembrie 1847, și a invitat la alegere pe toți protopresbiterii diecesei la Turda, unde actul de alegere aveau să-l conducă comisarii guvernali Teleki László și Istvánfi Pál. A participat la actul de alegere și vicarul Șaguna. Adunarea a fost presidată de numiții comisari regești, dintre cari contele Teleki a rostit o vorbire de deschidere foarte însemnată. A spus celor întruniți în colegiu electoral, că voința Maiestății Sale este, ca „episcopul care va fi ales, să fie bărbat înzestrat cu calitățile, pe cari fericitul împărat Francisc le căutase în episcopul neuniților. De aceea a pus clerul în stare, ca de astădată, fără nici o restrângere și împedecare să poată alege de arhipăstor sufletesc pe un bărbat investit cu asemenea virtuți și calități, luându-l de acolo, unde-l vor găsi“. Face apel deci la toți cei îndreptățiți să-și dea votul, ca să satisfacă voinței și plăcerii Maiestății Sale, „care este cu totul aplecat pentru binele poporului, deci să se silească a face această alegere de episcop, care cu ajutorul lui Dumnezeu acum se va începe, astfel, ca împlinirea și rezultatul ei să fie plăcut și primit bunului și preînduratăului nostru împărat“.

A vorbit în această adunare și vicarul Șaguna în în trei rânduri. Două vorbiri a ținut în limba maghiară, către comisarii regești, iar una în limba română a fost adresată protoprezbiterilor alegători. Toate vorbirile sale a fost de o frumusețe rară. Și rostite cu mult avânt oratoric, au făcut impresie adâncă asupra alegătorilor și sigur, că au contribuit în mare măsură, ca Șaguna să capete voturile trebuincioase, pentruca să ajungă în numărul ternariu, pentru a putea fi propus spre numire în dignitatea de episcop, căci situația nu era tocmai favorabilă pentru el, și se afirmă, că înainte de alegere ar fi fost chiar provocat să nu candideze, pentrucă nu va fi ales, din motivul, că e străin și e Sârb. Șaguna însă a arătat, că e Român de naștere și li-a spus, că dacă nu vreau Ardeleni pe el, îi vrea el pe ei, și i-a asigurat, că el are să le fie episcop, întâmplase ce se va întâmpla!

În ziua de 1 Decembrie s'au împlinit formalitățile îndătinate la astfel de ocaziuni, și în 2 decembrie n. 1847 s'a procedat la actul de alegere. Fiecare protopresbiter a votat pentru 3 inși. Adunându-se voturile date s'a constatat, că au primit: Ioan Moga 33, Moise Fulea 31, Andreiu Șaguna 27 voturi, iar celelalte voturi s'au împărțit astfel: protoprezbiterul Ighian 14, Popazu 11, Const. Duma 5, Ioan Panovici 1, Avisalon Popovicu 1 și Ioan Hania 3.

Cei trei candidați dintâi, cari au intrat voturile cele mai multe, au fost propuși guvernului, ca dintre ei se numească pe care vrea episcop pentru biserica gr. ort. română a Ardealului, iar numirea a căzut pe Andreiu Șaguna, trimis anume de prevedință în Ardeal, ca să redeie bisericii sale independența de mult îngropată, iar neamului său să-i aducă serviciile pe cari nime altul nu i-lea adus.

Monarhul în 5 Februarie n. (24 Ianuarie v.) 1848 a întărit pe Andreiu Șaguna în demnit. tea de episcop, fără ai mai pune condițiunile grele, formulate în 19 puncte, pe cari le pusese guvernul episcopului de mai nainte *Vasilie Moga*. Cărmuirea bisericii gr. ort. rom. din Ardeal eră lăsată deci cu totul în grija noului episcop, fără a-i mai fi încătușată activitatea episco-

pului o încredere deosebită din partea guvernului și a Monarhului, de care Șaguna s'a arătat a fi fost deplin vrednic.

Șaguna a adus la cunoștința clerului și poporului numirea sa de episcop prin un circular de frumos cuprins, în care mulțamește Monarhului pentru încrederea cu care l-a onorat și promis, că va fi tuturor tată adevărat în înțelesul cel mai strict al cuvântului. Îndeamnă de nou preoțimea să lumineze poporul, căci aceasta este și dorința Monarhului, și roagă pe toți preoții cari țin cuvântări bisericești, să i-le trimită lui, căci are de gând să le tipărească sub titlul: „Adunarea cuvântărilor bisericești, întocmite prin preoțimea eparhiei gr. răsăritene neunite din Ardeal“.

Văzându-se în fața unui fapt împlinit, chiar și ceice erau contra alegerii lui Șaguna de episcop, s'au împăcat acum cu situația, și se poate spune, că peste tot știrea despre numirea lui Șaguna de episcop a fost primită cu bucurie. Valoarea adevărată alui Șaguna, ca om luminat și muncitor pentru binele de obște a cunoscut-o însă mai bine *Timoteiu Cipariu*, eruditul canonic din Blaj, care scria despre acest eveniment următoarele în gazeta sa „Organul Luminării“:

„Virtuțile acestui mare bărbat român sunt mai cunoscute, decât să aibă trebuință a se mai lauda, încât nici inimizii nu i le-ar putea nega, și credem, că grația Maiestății Sale n'a avut cădeă pe o persoană mai meritătoare de o așa mare chemare. Multe zile și din partea noastră îi urăm“.

Vorbele lui Cipariu au fost mai mult o prorocie, pentrucă Șaguna de aci încolo a început să devină un bărbat cu adevărat mare, Arhiepiscop distins, politician de prima forță și iscusit diplomat.

Sfințirea lui Șaguna de Episcop.

Vântul libertății, pornit din Franția, ajunsese și la noi. Spiritele erau agitate, lumea se frământă să pună mâna pe aceea ce i-se părea că-i este acum atât de aproape: *independența națională*. În frământările acestea de renaștere națională au fost intrat și românii din Ardeal. În 25 martie 1848 se ține o conferință confidențială în Blaj și din ea iase cunoscuta problemațiune alui Aron Pumnul. În 25 martie se ține prima întrunire a tinerimei române din Murăș-Oșorhei. În 25 Martie apare prima proclamațiune alui S. Bărnuțiu. În 25 martie, ca la o poruncă, se ține întrunire românească și în Brașov, pentru a se consulta oamenii în „cauza română“. O mișcare generală printre români, din care s'a născut ideea unei adunări mari populare, care a și fost convocată pe 18 (30) aprilie 1848 la Blaj.

Andreiu Șaguna tocmai pe ziua aceasta, care eră și Dumineca Tomii, a fost chemat la Carloveț pentru a fi sfințit episcop al Ardealului. Actul sfințirii l-a săvârșit patriarhul (atunci de curând ridicat la acest rang) Iosif Raiacici, asistat de episcopii Joanovici din Karlstadt și Stefan Popovici din Vârșeț.

Remarcabilă a fost vorbirea pe care a rostit-o atunci Șaguna și care eră de un cuprins covârșitor.

În ea spunea Șaguna că-și dă bine seamă despre aceea ce se așteaptă dela el, ca să lucreze la *reînvierea diecezei transilvane*, și cunoaște greutățile pe cari va trebui să le învingă, dar precum în trecut toată mângăierea sa a fost în muncă și osteneală, așa și în viitor, bucuria sa va fi delăturarea greutăților, cari i-se vor ivi în cale. Implorără darul celui de sus, ca să-i dea tăria spre a-și împlini greaua chemare. Mulțamește Monarhului pentru grija ce o poartă tuturor supușilor săi, mulțamește Patriarhului pentru ostenelele avute, ca pentru dieceza Ardealului el, Șaguna, să fie

numit episcop, mulțamește celorlalți doi episcopi cari au luat parte activă la sfințirea sa, precum și publicului asistent și-și incheie vorbirea astfel: Mai pe urmă iarăși înainte. Ta Doamne cad și zic: „*Tu Doamne știi, că cătră scopul meu a alergă doresc, pe românii transilvăneni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voie cătră tot ce e adevărat, plăcut și bun să-i atrag. Tu Doamne umbrează-mă cu puternicul tău scut. Tu îndulcește-mi în ceasul morții fructele amarelor mele osteneți, Amin*“.

Vorbirea a fost rostită în limba sârbească, pe care Șaguna o vorbea perfect de bine.

În vorbirea aceasta se cuprinde profesia de credință alui Șaguna, programul său de muncă, descoperirea scopului pentru care a venit el în Ardeal, anume, *ca să deștepte pe români din somnul lor adânc și să-i conducă spre limanul fericirii și al buneii stări*. Cu o energie de fier s'a apucat Șaguna, după sfințire, de realizarea acestui program, pentru a zării realizare nu a ajuns vieța sa destul de scurtă, ci și urmașii săi mai au să muncească, cel puțin o sută de ani, după cum ne spune înțeleptul Baritiu.

(Va urma.)

Astra în Sibiiu.

Ședința I.

Deschiderea ședinței.

Dela biserică lumea a pornit la Muzeul Asociațiunii, unde s'a ținut întâia adunare generală. Sala aceasta de o eleganță distinsă, a fost împodobită cu portretul lui Șaguna. Portretul acesta este așezat pe scenă și e încunjurat de o bogăție de verdeață și de palmieri. Alătura pe părete se găsește atârnat și portretul lui *Alexandru de Mocsonyi*.

E de față la ședința I. P. S. Sa mitropolitul *Ioan Mețianu*. În gândurile celor prezenți coboară amintirea adunărilor strălucite de pe vremuri, când căpeteniile bisericilor noastre erau nelipsite dela astfel de adunări. Prezența I. P. S. Sale răspândește o adâncă mângâiere în inimi.

La masa prezidențială ocupă loc vicepreședintele Asociațiunii d. Andrei Bârseanu, secretarii: Octavian Goga și Octavian Tăslăuanu, membrii în comitet: N. Ivan, I. F. Negruțiu, Dr. Il. Pușcariu, Partenie Cosma, Dr. E. Roșca, N. Togan, Arseniu Bunea.

La stânga dela birou: Iosif Sterca Șuluțiu, P. C. Sa Vasile Mangra, Gh. Pop de Băsești, E. Cristea, M. Voileanu, vicarul Macavei din Făgăraș, I. cav. de Pușcariu; la dreapta reprezentanții presei: Dr. V. Braniște (Drapelul), V. Păcățianu (Telegraful Român), Dr. A. C. Domșa (Unirea), Dr. D. Stoica (Gazeta de Duminecă), I. Duma (Lupta), Sever Dan (Gazeta Transilvaniei), I. I. Scheopul (Universul), Gh. Joandrea (Foaia Diecezană), D. Marcu (Țara Noastră), Geega („Deșteptarea“ din Salonic, singurul ziar care apare în dialectul aromânesc), Liviu Rebreanu (Revista Bistriței) și Gheorghe Popp (Tribuna).

Discursul Domnului Andrei Bârseanu.

Ședința se deschide prin discursul vicepreședintelui Andrei Bârseanu. Dăm azi numai resumatul acestui clasic discurs.

Acum 50 de ani — a spus d-sa — au ieșit din teaurile tipografilor cele dintâi călindare și cârticele românești. Conducătorii noștri de atunci, au căutat să

organizeze această tânără mișcare românească într'o Asociațiune. Trebuia învoirea asprei stăpâniri de atunci și în situația grea a neamului românesc, privirile tuturor se îndreptară spre Șaguna.... El a compus statutele societății, utilizând și proiectul de statute alui Ion cav. de Pușcariu, care astăzi e singurul martor al acelor vremi de nobile frământări.

Arată începuturile Asociațiunii. Cea dintâi adunare s'a ținut în 1861, la Sibiiu. Aceasta, precum și cea din 1862 dela Brașov, a fost condusă de Șaguna, care a condus și adunarea generală dela Alba-Iulia în 1866. El a călăuzit cu duhul său de prevedere și înțelepciune Asociațiunea în anii ei de tinerețe. Aici oratorul citează mai multe pasagii din cuvântările de deschidere ale lui Șaguna, rostite la aceste adunări și arată din ele spiritul în care a înțeles Șaguna să conducă Asociațiunea.

Într'un loc spune: „Simțim o puțință de a ne perfecționa prin mijlocul libertății naționale“.

Mai cetește și alte pasagii. Șaguna a recomandat ca mijloc principal de progres *munca încordată*. *Va zice însă cineva, că faptele lui Șaguna nu privesc pe toți românii, ci numai pe o parte a lor. Părerea aceasta e greșită. Interesele unui frate ating și interesele celui-alt frate — și dacă coperișul se aprinde în partea stângă, focul amenință și partea dreaptă.* (Aplauze călduroase).

O singură rivalitate e admisibilă între cele două biserici românești: rivalitatea de a aduce roade cât mai frumoase pe seama neamului.

La sfârșit vicepreședintele pomenește și de *Alexandru Mocsonyi*, care între multele sale fapte frumoase, a dat 24 000 de coroane pentru podirea clădirii în care azi se ține adunarea. Comemorează în cuvinte calde amintirea lui Mocsonyi.

Cuvântarea este primită cu ovații. Ea a făcut o excelentă impresie.

Alți oratori.

După d. Bârseanu vorbește d. *Dr. N. Vecerdea*, în numele „Societății pentru crearea fondului de teatru românesc“. Spune, că Asociațiunea și Societatea pentru fond de teatru au avut totdeauna o idee limpede despre înrudirea idealurilor lor și au cultivat totdeauna raporturi de intimitate. Salută Asociațiunea și-i dorește spor în munca ei binecuvântată.

A. Bârseanu răspunde că Societatea pentru fond de teatru, intrase în dolieciu prin moartea lui *Iosif Vulcan*, dar a găsit un bărbat, care o va conduce cu aceeași destoinicie.

D. Gheorghe Pop, redactor la „Tribuna“, salută Asociațiunea din partea Asociațiunii din Arad, care e o contraforță, un meterez, ridicat la marginea românismului întru apărarea limbei și naționalității noastre.

D. Bârseanu răspunde, zicând că toți românii se bucură de reînvierea Asociațiunii din Arad, căreia îi dorește o activitate rodnică.

*

Se aleg apoi membrii în comisia pentru cenzurarea raportului general, în comisia pentru cenzurarea socotelilor și în comisia pentru înscrierea noilor membrii.

Raportul general, nu se citește, de oarece el a fost distribuit tuturor membrilor.

Secretarul *O. Tăslăuanu*, citește apoi propunerile, cari au fost prezentate la biroul Asociațiunii. Au prezentat propuneri: preotul *Mihalca*, *Dr. Dionisie Stoica* (propunerile aceste au fost publicate de curând în ziarul nostru), preotul *Aurel Nistor* din Arpătac, care cere să se înființeze o secție agronomică, — și

studentul *Mihail Someșanu*, care propune, ca Asociația să grupeze reuniunile de meseriași în jurul ei și să le organizeze. Propunerile se vor studia.

Dr. V. Branîște spune, că propunerile trebuiau să se prezinte cu 8 zile înainte de adunarea generală.

A. Bârseanu răspunde, că n'a fost timp, ca propunerile să fie studiate.

Di Bârseanu prezintă apoi din partea comitetului central propunerea, ca față cu meritele lui Șaguna și Alexandru Mocsonyi, adunarea să-și exprime prin ridicare, sentimentele să se eternizeze și cu procesul verbal al ședinței. Adunarea se ridică și rostește: *in veci pomenirea lor.*

Conferința dlui I. Agârbiceanu.

Bineapreciatul nostru nuvelist d. *Ioan Agârbiceanu* a citit apoi o preafrumoasă conferință, sbiciuind spiritul de utilitarism și materialism al tinerei societăți românești de astăzi. Generațiile viitoare trebuie crescute într-un spirit mai ideal și în mai multă dragoste de literatură și cultură românească.

Conferința, asupra căreia vom mai reveni, a făcut o impresie adâncă. Mitropolitul Mețianu și badea Gheorghe Pop de Băsești au felicitat călduros pe conferențiar.

„Badea Gheorghe“ a mulțămît dlui Agârbiceanu, care a dovedit, că știe să zugrăvească păcatele neamului nostru nu numai cu penelul artistului ci și cu peana criticului. Mulțumește apoi mitropolitului pentru că a luat parte la ședință și dorește, ca *arhieriei să fie totdeauna în fruntea întrunirilor noastre, ca interpreți ai convingerilor noastre obștești.*

Banchetul.

La ora 1 și jum. s'a început banchetul în sala dela „Unicum“. Amintesc acum numai toastele mai principale, rezervându-mi să revin într-o corespondență mai pe larg asupra lor.

A vorbit d. Bârseanu, pentru Maiestatea Sa împăratul; d. Gheorghe Pop de Băsești pentru biroul Asociațiunii; d. Octavian Goga pentru unitatea noastră sufletească (un discurs admirabil); Dr. V. Branîște pentru Gh. Pop de Băsești etc.

La urmă d. Borcia a citit o poezie umoristică, stârnind mare haz.

*

La orele patru au urmat consfătuirea comisiilor.

După banchet.

Publicul a vizitat expoziția școlii de industrie a Reuniunii femeilor române din Sibiu.

Seara se va da concertul „Reuniunii femeilor române“ în Gesellschaftshaus“.

Ședința II.

Ziua a doua.

Ședința a doua s'a deschis la orele 10 și jumătate. Secretarul Octavian Tăslăuanu a dat citire telegramelor de salutare, cari au sosit din Blaj, Deva, Baia-mare, Șimleu, Năsăud; dela protopopul Ghidiu din Caransebeș, protopopul Câmpian din Giurgeu și Ranta Buticescu din Cluj.

A sosit o scrisoare lungă și foarte călduroasă dela distinsul filo-român Ion Urban Jarnik din Praga.

D. Tăslăuanu anunță, că viitoarea adunare generală a fost invitată la *Deș*, iar adunarea din 1911, când se va împlini semicentenarul înființării „Asociațiunii“, la *Blaj*.

Părintele Dr. Virgil Cioban din Viena, face propunerea, ca Asociațiunea să roage pe ministrul de

război să admită, ca gradații din armată să instrueze pe soldații români în scrierea românească.

Urmează rapoartele comisiunilor.

Raportul comisiunii pentru cenzurarea socoteliilor, dl Vasile Osvadă arată situația averii societății și constată, că aceasta avere a sporit deși venitele Societății au fost în anul acesta mai puține.

Dr. V. Branîște, în numele comisiunii pentru cenzurarea raportului general, face un lung raport. Între altele propune, ca adunarea să-și exprime dorința pentru o bogată activitate literară a comitetului.

Se naște o discuțiune vie. D. Octavian Goga, combate propunerea dlui Branîște. D-sa, în calitate de secretar literar al Asociațiunii se simte muștrat de raportul comisiunii și să apără din punct de vedere subiectiv, dar foarte potrivit.

Adunarea aprobă propunerea dlui Branîște.

Di V. C. Osvadă, raportează despre proiectul de budget pentru viitorul exercițiu.

Di Dr. Crăciunescu, raportorul comisiunii pentru înscrierea membrilor noi, anunță că s'au înscris 2 membrii fondatori, 11 pe viață și un număr mai mare de membrii ordinari, încassându-se în totul suma de 2890 coroane.

Discuțiile ce s'au încins în adunare au fost la un nivel frumos.

Di Bârseanu de încheiere, rostește o cuvântare de toată frumsețea. D-sa spune, că adunarea a realizat un mare folos și pe urma mării afluențe a intelectualilor români. Asociațiunea cheltuiește cele mai bune ale sale puteri întru înălțarea neamului la o treaptă de cultură alături de celelalte popoare. Cultura poporului este sufletul lui însuși.

Dr. G. Tripon mulțumește în cuvinte mișcătoare comitetului pentru conducerea adunării. Ședința s'a ridicat apoi.

*

După amiazi la 4 ceasuri a avut loc conferința dlui Dr. V. Branîște despre Alexandru Mocsonyi.

CRONICA.

Hirotoniri. P. S. Sa Di Episcop diecezan a binevoit a sfinți: pe absolventul de teologie Romul *Popoviciu*, din dieceza Caransebeșului, la 17/30 sept a. c. întru diacon, iar în 20 sept. (3 oct.) c. întru prezbiter pentru parohia Honoriciu (dieceza Caransebeșului); pe absolventul de teologie din dieceza Caransebeșului Iosif *Caragea*, la 24 sept. (7 oct.) c. întru diacon, iar la 25 sept. (8 oct.) c. întru prezbiter pentru parohia Răcășdia (dieceza Caransebeș); pe abs. de teologie Aurel *Pârvu*, la 25 sept. (8 oct.) c. întru diacon iar la 26 sept. (9 oct.) c. întru prezbiter pentru parohia Căcărău (prot. Buteni); pe abs. de teologie Romul *Muntean*, la 26 sept. (9 oct.) c. întru diacon, iar la 27 sept. (10 oct.) c. întru prezbiter pentru parohia Lighed (dieceza Caransebeș).

Procese câștigate. Să vestește din Budapesta, că la tribunalul de acolo s'a judecat procesul intentat bisericii sârbești pentru despărțirea Românilor de Sârbi din comuna Orășaf lângă Vârșaf, Sentența s'a adus în favorul Românilor, cari primesc biserică, dar au să despăgubească pe Sârbi cu 5000 coroane în curs de 5 ani. Înalta curte, mai departe, a aprobat sentența adusă în procesul de asemenea natură din comuna HERNIACOVA (comitatul Timiș). Români primesc întreaga avere bisericască, deoarece în comună de prezent se află numai 37 Sârbi.

Strada „Șaguna“ în Sibiu. Consiliul comunal al orașului Sibiu a decis în ședința de joia trecută, ca strada Morii, una dintre stradele mai de frunte ale orașului, să fie numită în viitor „Strada Șaguna“.

Conferințele profesorilor de religie. S'a hotărât o conferință generală a profesorilor de religie din România pentru zilele de 1, 2 și 3 Octomvrie a. c. Conferința aceasta se va ține în Ploești, în localul liceului și va fi împărțită în: „practică și teoretică“. Partea teoretică va constă în dezvoltarea dizertațiilor asupra următoarelor chestiuni: 1) Însemnătatea studiului Noului Testament și modul său de predare; această dizertațiune va fi rostită de dl I. Valaori, inspector școlar secundar. 2) Însemnătatea studiului „Morala creștină“ și modul său de predare; această dizertațiune va fi rostită de pâr. arhimandrit Iuliu Scriban, directorul central. 3) Însemnătatea studiului „Dogmele creștine“, dizertațiune rostită de dl I. Mihălcescu, profesor la facultatea de teologie. 4) Însemnătatea studiului „Istoria bisericească“, dizertațiune rostită de dl N. Drobescu, profesor la facultatea de teologie. — Partea practică va constă din lecțiuni, din obiecte expuse mai sus. — Președintele conferinței va fi pâr. Ec. C. Nazarie, directorul internatului facultății de teologie.

Necrolog. Cu inima îndurerată aducem la cunoștință neamurilor, prietinelor și cunoscătorilor, că în veci neuitat nostru soț și fiu: *Dr. Gheorghe Anca*, avocat, a trecut la cele eterne vineri în 8 octomvrie st. n. la ceasul 3 din noapte în vîrstă de 39 ani. Rămășițele pământești i-se vor așeza mâne, sâmbătă, la 9 octomvrie c. n. după amiază la orele 3, în cimitirul bis. gr.-or. din loc. Oravița-montană, la 8 oct. 1909. — Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! — Ionuț Anca și Ana Anca n. Nicola, părinți. Ana Dr. Anca, n. Stepan, soție.

Ședința festivă a institutului ped. teol. gr.-or. român din Arad. Tinerimea dela institutului ped. teol. din Arad aranjează din incidentul „Centenarului Șaguna“ duminică în 4/17 oct. a. c. în sala festivă a institutului o ședință festivă publică, la care invită cu toată onoarea publicul românesc. Intrarea e liberă. Începutul la 3 1/2 ore. d. a. Programă: 1. „Imnul lui Andreiu“ de D. Cunțan, executat de corul institutului. 2. „Discurs comemorativ“ de Dr. Iustin I. Suci prof. sem. 3. „A serii oară bate“ de I. Vidu, ezeccută de corul institutului. 4. „O mamă“ de M. Eminescu, decl. de Teodor Baloșiu ped. c. IV. 5. „Legendă“ de H. Wieneawsky, solo de vioară, ezeccută de Adrean Popescu teol. c. III. 6. „Rugămintea de urmă“ de G. Coșbuc decl. de Melentie Șora teol. c. I. 7. „Serenadă“ de R. Schubert solo de vioară ezeccută de Adrian Popescu teol. c. III. 8. „Glossa“ de M. Eminescu, decl. de Iosif Chișiu ped. c. III. 8. „Mars ostășesc“ de E. Mandyceschi, executat de corul institutului.

Greșeli de tipar. În primul din nr. 39 la „Centenarul Marelui Andreiu“ s'a strecurat mai multe greșeli și anume: în aliniatul doi „hartul“ în loc de „orizontul“; în aliniatul al treilea, șirul al șaselea 1864 în loc de 1869; în aliniatul patru, șirul al șaselea „poricrește“ în loc de „poticnește“.

În atențiunea Domnilor Preoți-catiheti! Cărți de religione aprobate: „Istorie biblice“ (ilustrate) și „Micul catehism“, pentru școlile populare de Pr. D. Voniga.

Se pot procura dela „Librăria diecezană“ (Arad), dela Librăria „Polatsek“ (Temesvár) și la autor în Gyirok. — Rabat cuvenit.

Cronică bibliografică.

A apărut „*Luceafărul*“ Nr. 19 cu următorul sumar: C. Sandu-Aldea: Brigadierul Frunză. — Ec. terina Pitiș: Idilă (poezie), Cu steaua (poezie), Cântec poezie. — Din popor Poezii. — Mihail Sadoveanu: Privești din Delta. Pribegii. — D. M. Scurtu. Scrisoare din țară (poezie). — T. Murășan: Întăiul stol (poezie). — Z. Bârsan: Mărul, dramă în două acte (sfârșit). — Maria Cunțan: Cântec (poezie), Scrisoare (poezie). C. Ardelean: „Spre soarele apune“ (poezie). — N. G.: Cronică bucureșteană: Introducere. Bucureșteanul. — Dări de seamă: Ecaterina Pitiș: Poezii (I. Borcea). — Cronică: Literaturile și limbile romanice. Negru Vodă la Academie. Adunarea societății pentru fond de teatru român. Societatea de colportagiu. Constituirea Societ. scriitorilor români. Congresul studenților din Iași. Un calumniator. Dela teatrele din București. Știri. — Ilustrațiuni: Fată de Ciangău. Păreche tânără săsească din Șelimbăr (Sibiu). Sași intrând în biserică (Fotogr. Fischer, Sibiu). Costum de Oltean (România).

Atragem deosebita atențiune asupra „*Activitatea literară a Mitropolitului Andreiu Șaguna*“ de Gheorghe Tulbure. Sibiu, tiparul tipografiei archidiecezane 1909. Prețul C 150.

A apărut: „*O misiune*“, călătorie la Egipt și Palestina de arhimandritul Dionisie Simonescu, starețul mănăstirei Sinaia și Pr. V. Nicolau. Trebu — Prahova. 1909. Editura tipografiei „Universul“, strada Brezoianu Nr. 11, București.

Au apărut „*Revista Asociației*“ învățătorilor și învățătoarelor din România. Nr. 2—3, cu următorul sumar: Cu toții în asociație, Ionescu Lungu. Congresul învățătoresc dela Iași, Dimitrie Faur. Cursuri superioare de pedagogie, pentru învățători, D. Bujilă. Rolul cooperației, V. Cooperatismul în Rusia, P. Activitatea extra-școlară, Fortunio. Alții despre noi, * * * Dela asociația învățătorilor, D. Faur. Creștinism și democrație, I. N. Poveste grozavă, Menandru. Știri, Eco-uri, D. F. Toate chestiunile privitoare la redacție, schimbul revistelor și orice cărți pentru recenzii sau biblioteca asociației, se vor adresa dlui D. Faur, inv. Măicânești (R. Sarat, gara Hanu-Conachi). Administrația: Preotul Aramă, Târgoviște.

Albina nr. 51, cu următorul sumar: Partea științifică: I. Copacii cari dau lapte, unt și brânză, (cu 2 ilustrațiuni). Cook și Peary au ajuns la polul de Nord. Școala primară: Fl. Cristescu, Scrisori către un învățător tânăr, Scrisoarea VIII. Literatură: Sofia Nădejde, Toma Gădea (sfârșit). Din ziare și reviste: Curiozități americane. Economia rurală: Ir. Popescu, Boalele oilor și ale caprelor, Cârceagul. Monumentele istorice: Vederi ale bisericii din Baia, (cu 2 ilustrațiuni). Povestiri: Al. Țințariu, Nebunul din Dumbrăveni. Bibliografie: Cărți primite la Redacție. Cronică: Prețurile cerealelor. Întâmplările săptămânii. Pagina glumeață: Stan Pățitul, „Când doi se ceartă, al treilea o pățește“, (cu 5 ilustrațiuni). Supplement: Buletinul activității sociale a preoților și învățătorilor nr. 59 dela 20 Septemvrie 1909.

Albina nr. 52, cu următorul sumar: Economia rurală: N. O. Popovici-Lupa, Saramuirea grâului. V. S. Moga, Cronică agricolă economică și comercială. Medicină-Higienă: Dr. Lux, Frigurile și cântării. Monumentele istorice: Alte vederi ale bisericii din Baia (cu 3 ilustrațiuni). Felurimi: A. Vântul, O ploaie de furnici. Din ziare și reviste: Cât alcool se consumă în

America? Pedepsa lui Dumnezeu. Scrisori către Redacție: P. Rădulescu, Scrisoare către Redacție. Cronică: M. S. Regina la Câmpina. A. S. R. la manevre. Moartea lui Gr. Tocilescu (cu portret). Congresul băncilor populare din Ploiești. Înaugurarea școlii din Câmpina. Președintele Camerei de Comerț. Moartea lui Moceanu. Congresul societății pentru înaintarea științelor. Moartea prefectului de Iași. Demisia cabinetului ungar. Prețurile cerealelor. Licitări. Cărți primite la Redacție. Poșta Redacției. Pagina glumeată: Stan Păitil, „Căscatul trece dela om la om...” (cu 3 ilustrațiuni). Tabla materiilor cuprinse în anul XII. Suplement: Buletinul activității sociale a preoților și învățătorilor Nr. 60 dela 27 septembrie 1909.

„Candela” nrul 9 cu următorul cuprins: Dr. V. Gheorghiu: Epistola lui Iuda. C. Morariu: Virtutea creștină. Roman Bărgăuan: O serie de cuvântări ocazionale. Scurte comunicări. Întrebări și cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

Noua Revistă română cu următorul sumar: Noutăți: † Profesorul Grigore Tocilescu. Revista revistelor. Cestiuni actuale: Constantin Meissner: Însemnătatea școlilor de îndreptare pentru copii cu rele porniri. Radu Ionescu: Asupra numărului analfabeților la noi. Științe sociale: N. Zaharia: Este sinuciderea o lașitate? Literatură: Th. D. Speranția: Frunză verde în poezia populară. Ugo Ojetti: De vorbă cu un urs dela Polul Nord. Note și discuțiuni: Elena Bacalogiu: România și tripla alianță. Vasile V. Haneș. Observări asupra congresului studentesc.

Concurse.

Pentru îndeplinirea următoarelor posturi învățătoarești se deschide concurs:

1. *Luguzău*, în bani 376 cor. 64 fil., ajutor de stat 424 cor., curatorat 10 cor., scripturistica 10 cor., conferința 8 cor., lemne 8 metri, cvartir și grădină.

2. *Minead*, în bani 200 cor., 4 hlt grâu, 4 hlt cucuruz în natură, scripturistica 5 cor., conferința 6 cor., 12 metri de lemne în natură, eventualele venite cantonale, cvartir și grădină.

3. *Ignești*, în bani 200 cor., 16 jugh. pământ, 5 hlt. grâu, 5 hlt. cucuruz, 60 litre păsulă, 8 stângini de lemne pentru învățător și școală, scripturistica 10 cor., conferința 10 cor., cvartir și grădină; darea după pământ o solvește cel ales.

Doritorii de a ocupa vreuna din stațiunile de sus, recursele adresate respectivului comitet parohial și ajustate cu documentele prescrise, vor avea ale subșterne oficiului protopopesc din Buteni (Butyin) com. Arad, până la **30 zile** după publicarea acestui concurs având a să prezintă în careva duminică ori sârbătoare în s. biserică din comuna, în care a recurs, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Butyin (Buteni) la 1/14 octombrie 1909.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea* adm. protoprezbiteral inspector școlar.

—□—

1—3

Pe baza înaltului ordin al Ven. Consistor Aradan cu nr. 2561/1909, se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Chisindia**, protoprezbiteratul Buteni, devenită vacantă prin trecerea la celea eterne, a fostului paroh Atanasie Brădean, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”, parohia fiind de clasa a II-a, dela recurenți se recere cvalificațiunea prescirsă în §. 17. alinia a doua.

Emolumintele: 1. Una sesie parohială de deal parte arătoare și parte pășune. 2. Una grădină intravilană, 3. Birul preoțesc câte una măsură păpușiu sfărâmat. 4. Stolele legale. 5. Întregirea legală dela stat. 6. Dările după sesie și intravilan, precum și ecuivalentul le va solvi alegândul preot. Se observează, că nou alesul este obligat a prevedea catehizarea în școlile ort. române din loc, fără altă remunerațiune dela parohie ort dieceză.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să avizează, că petițiile lor ajustate regulamentar, și adresate comitetului parohial din Chisindia, să le înainteze P. On. Oficiu protoprezbiteral în Butyin (Buteni), având dâșii cu stricta observare a §-lui 20 din regulamentul pentru parohii, a-se prezintă în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Chisindia, spre a-și arăta desteritatea în cant, tipic ori oratorie.

Din ședința comitetului parohial ținută în Chisindia la 13 septembrie 1909.

Lazar Oprea,
preot, preș. com. par.

Mihail Mihăuțiu,
notar.

În conțelegere cu *Iuliu Bodea*, adm. protoprezbiteral.

—□—

1—3

Pentru deplinirea parohiei **Chișirid**, amăsurat ordinului Ven. Consistor din Oradea-mare nr. 2608/282 B. 1909, din nou se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Casa parohială cu supraedificatele. 2. Una sesiune pământ arător și fânaș dimpreună cu competența de pășunat și pădure ce cade după sesiunea de pământ constatătoare din 32 iugh. c. 3. Competința de bir dela fiecare număr de casă câte o măsură bucate (săcară ori cucuruz) ori în bani câte 2 cor. 4. Venitele stolare după uzul din trecut, cari după calculul mediu alor 5 ani dtn urmă fac 200 coroane. Întregire dela stat amăsurat cvalificațiunei alegândului.

Contribuția după pământul parohial o va solvi preotul ales. Alegându-l va avea să catechizeze la școala eventual la școlile din loc fără a putea pretinde vre-o remunerație dela comună ori dieceză.

Parohia fiind de cl. II-a (doua) dela recurenți să recere cvalificațiunea prescirsă în §. 17. p. 2. al Regulamentului pentru parohii. Recursele ajustate cu documentele originale de cvalificație sunt a se înainta Prea On. oficiu protopopesc în Oradea-mare; iar recurenții cu observarea §-lui 20 din Reg. vor avea să se prezinte în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică din loc, spre ași arăta desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pucala*, protopop

—□—

1—3

Pe baza înaltului ordin consistorial cu nr. 5816 din 1909, prin aceasta se escrie din nou concurs pentru îndeplinirea parohiei a II. din **Kurtakér** (Curtacher), resistemizată prin concluzul Ven. Sinod eparhial cu nr. 53/1908, cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumintele sunt: 1. Sesiunea dela parohia foastă redusă în estensiunea ei de astăzi împreună cu dreptul ei de pășune. 2. Unul din intravilanele parohiale. 3. Stolele legale și eventuala întregire dela stat.

Alegându-l va fi obligat a propune religiunea în una din școlile noastre profesionale fără altă remunerațiune, precum și a predică la rândul său.

Alegându-l va fi obligat a-și suportă regulat toate dările publice.

Fiind parohia clasificată de clasa I. (primă), dela reflectanți se pretinde clasificățiunea prescrisă în linia primă a §-lui 17 din regulamentul pentru parohii.

Reflectanții sunt obligați a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Curtacher spre a și arată desteritatea în cele rituale și oratorie, iar recursese ajustate după recerintă a le înaintă la Prea On. Oficiu protoprezbiteral din Világos (Șiria).

Kurtakér (Curtacher), la 31 maiu (13 iunie) 1909.

George Ursu,
președinte.

Adrian Ungurean,
not com. par.

În conțalegere cu: *Mihail Lucuța,* protoprezbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Ghioroc** să publică concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 1000 cor. 2. Trei stângeni de lemne, din cari să va încălzi și sala de învățământ 3. Pentru conferințe 20 cor. 4. Pentru scripturistică 10 cor. 5. Pentru famulație 30 cor. 6. Cvtir liber cu apartinentele și cu o grădină sădită cu vie.

Alesul va avea să instruiască elevii în cântările bisericesti și să conducă stranele fără altă remunerațiune. Dela recurenți să cere să producă atestat despre absolvarea alor patru clase medii sau civile. Ceice vor dovedi, că sunt capabili să instruiască și conducă cor, vor fi preferiți. Pentru conducerea corului alesul nu va avea remunerațiune separată.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită recursese ajustate conform dispozițiunilor regulamentare și adresate comitetului parohial din Ghioroc, of. pprezbiteral din Mariaradna, iar dâșii să să prezinte într'o duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din Ghioroc spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința ținută la 17/30 sept. 1909.

Comitetul parohial.

În conțalegere cu: *Procopiu Givulescu,* pprezbiter,
inspector de școale. 2—3

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățător din **Bălăleni** tractul — Vașcoului — se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Dotățiunea împreunată cu acest post este: În bani gata 402 coroane. — Cvtir liber din 2 chillii, culină și grădină la intravilanul școalei. — Venitele cantorale după uzul de până aici.

Întregirea salarului se va cere dela stat numai pe lângă încuviințarea forurilor noastre diecezane superioare.

Reflectanții vor înaintă petitele instruite conform regulamentului și adresate oficiului parohial din Bălăleni, oficiului protoprezbiteral din Vașcău având a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare la s. biserică spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Bălăleni, la 20 septemvrie v. 1909.

Ioan Fofiu,
paroh, prezident.

Ioan Jovan,
notar.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protoprezbiter.

—□—

2—3

Pe baza rezoluțiunei Venerabilului Conzisto-Nr. 233/909 să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în **Ohabaforgaci**, (protoprezbiteratul Belințului), în urma trecerii din viață la cele eterne a parohului Andronic Magheriu. Beneficiile parohiale să compun din folosirea sesiunei parohiale și a intravilanului parohial de sub Nr. 182, după cari alesul va avea a suportă toate dările publice, precum a acoperi și susțineă îngrădirea intravilanului din al său propriu, apoi stola legală cu întregirea dotației preoțești dela stat, conform stabilirei coalelor de fasiune. Văduva are drept la jumătate din venitul parohiei un an întreg, adecă până la 9 Ianuarie 1910 st. v.

Dela recurenți să cere cvalificațiune prescrisă în §. 17. alinea primă a Regulamentului pentru parohii din 1906, adecă pregătire de **clasa I (primă)**. Reflectanții vor avea a se prezenta în s. biserică din loc, cu observarea §-lui 20 din acel Regulament spre a-și arată desteritatea în rituale și omiletică. Recursese sunt a se înaintă Prea Onoratului oficiu protoprezbiteral în Belinț (Bélinecz, Temes megye).

Dat în ședința comitetului parohial, ținută în Ohabaforgaci, la 16/29 August 1909.

George Magheriu
preș. com. par.

George Balint
not. com. par.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.

—□—

2—3

Cu terminul de alegere **30 zile** dela prima publicare se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc din **Merag** pe lângă salarul în număr de 400 cor. și eventualul ajutor de stat. Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înaintă petitul instruat conform normelor în vigoare Prea On. Domn Adrian P. Deseanu pprezbiter în Vasköh și vor avea a se prezenta în cutareva duminică ori sârbătoare în sf-ta biserică din loc pentru a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțalegere cu: *Adrian P. Deseanu* protoprezbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățătoresți cantorale dela școala gr. or. română din **Sititelec** pprezbiteratul Tinca cu termen de alegere **30 de zile** dela prima publicare pe lângă următoarea dotațiune: 1. În bani gata 600 coroane. 2. Ștoale cantorale 40 coroane.

Reflectanții la acest post recursese lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial să le subștearnă protopopului Nicolae Rocsin în Micerechiu și să se prezenteze în biserică spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința comitetului parohial ținută la 5 sept. n. 1909 în Sititelec.

Lazar Tit,
notar.

Vasilie Popoviciu,
președinte.

În conțalegere cu mine: *Nicolae Rocsin,* protopop
inspector școlar.

—□—

3—3